

ki so bila za Krpanove dobe na Notranjskem. Imamo, hvala bogu — cesto izpeljano, — pa ne do vsakega željnika, pač pa leži ta čisto na periferiji šolskega okoliša. Po nji prideš proti zapadu v slabih 2 urah v trg P...; proti vzhodu pa te pripelje v trg K... kras. Pretežna večina otrok pa do šolske dobe niti te ceste ne pozna. Železnica, reka sta pri šolarjih dva abstraktna pojma, in konkretno obliko zadobita šele v slučaju, ako imaš podobe, da jih jim pokažeš. Jezero in morje; to pač. Po 14-dnevnem deževju, ki k našemu duševnemu razvedrilu traja večkrat na leto, skačejo otroci preko obilice malih jezer, ki se pojavljajo v kotanjah razdrapanih kolozovov. Morje — pa ne ravno Jadransko — jim lahko ponazorim na travniku, ki leži kakih 100 m nižje pod šolo in ga pri trajnem deževju voda popolnoma preplavi. Lep učni pripomoček! Toliko v orientacijo kraljevnega opisa.

V tem kraju sem pričel službeno kariero. Prošnje pa, ki sem jih že vlagal za premestitev, so me doslej še vse prepričale, da je želja visokih gospodov, naj bi tu končal — bile so vse »odbite«.

Pričenjam z delovanjem.

Bil sem prvi učitelj na novorazširjeni enorazrednici. Šef mi je odkazal prvi razred. Saj veste, s kakšnimi občutki stopi vsak prvič v razred »molimo!« »Stare hiše« so pričele v zboru; novinci pa — eni topo zroč predse, drugim so se vrtele glave, kakor kolesa na oseh. Tudi smeha, pa še več joka je bilo.

Ko sem pričel izpraševati novince, sem mislil, da stojim v gluhozemnici.

Da je bil uspeh do časa nadzorovanja naravnost sijajen pri takih razmerah, je povsem naravno; saj sem dobil v pohvalo, črno piko. Čas beži, pa je z njim tudi pika obledela.

Prva štiri leta je bilo moje delovanje omejeno le na šolo. Šef, ki je tu služboval že blizu 20 let, je bil »persona grata«; jaz pa, ker sem jo precej po »blansko« potegoval, sem veljal le za »ljubljanjsko srajco«, čeravno sem platno prodajal precej daleč od Ljubljane. Pa ne samo krajevno, tudi duševno so mi privajali zmožnosti »srajčnika«. Če je nanesla prilika, da sem prišel v dotiko z našimi »veleumi«, sem lahko opazoval na vseh obrazih mnenje o mlekozobem fantiču.

(Dalle prih.)

Obrtno nadaljevalno šolstvo.

—o Trgovska-obrtna zbornica je imela dne 29. dec. p. l. sejo iz katere posnemamo sledeče: Zvišale so se tudi izdatno podpore za trgovske in obrtno nadaljevalne šole. Zanje je ustavljenih v proračun 450.000 kron. V ostalem se je med drugim nakazala kot enkratna izredna podpora trgovski akademiji za nabavo učil vsota 100.000 kron, za nepodržljivo dvorazredno trgovsko šolo v Novem mestu 10.000 kron. **Obrtnonadaljevalne šole.** V rešitvi nadaljnjih točk dnevnega reda je Trgovska obrtna zbornica imenovala v odbore raznih obrtnonadaljevalnih šol v Sloveniji sledeče člane: za Domžale Fran Cerar, slavninar; za Št. Jurij ob juž. žel Josip Čretnik, izdelovalec umetnih ulinov; za Kamnik Jurij Weibl, mizar; za Mengeš Feliks Stare; za Mursko Soboto Ludovik Brumen, zbornični svetnik; za Šmarje pri Jelšah Martin Jesenek, urar; za Št. Vid nad Ljubljano Simon Jovan, krojaški mojster, za šolo v Ljubljani kot tretjega zastopnika zbor. svet. Ložar.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine i. t. d. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljsko tiskarno v Ljubljani«, Frančiškanska ulica štev. 6.

—k Alojzij Kraigher: **Umetnikova triologija.** V Ljubljani 1921. Samozaložba. Natisnila Učiteljska tiskarna. Cena 15 Din. Ivanu Cankarju v spomin. Prvi del: Umetnik v tujini, drama v enem dejanju. Drugi del: Umetnik v domovini, drama v enemu dejanju. Tretji del: Umetnik v nebesih, komedija v enem dejanju. »Povej, kar bereš v svojem srcu; zatisni oči, ne glej poslušalca v obraz. Naj se joka ali naj se smeje, naj ti izteza roko v hvaležen pozdrav, ali naj pljuje nate, ne glej nanj.« Ivan Cankar. (Krpanova Kobila.) Realist, kakor nam je dr. Kraigher znan že iz Školjke, Kontrolor Škrobárja in Zvona je tudi tu. Ob tretji obletnici je posvetil svoje delo Ivanu Cankarju kot njegov dober poznavalec in ožji prijatelj. Knjiga je polna doživljajev iz Cankarjevega življenja, ki bo v javnosti sigurno vzbujala mnogo zanimanja. Pozornost bodo vzbujale tudi znane osebnosti iz slovenske javnosti, ki nastopajo v »Trilogiji«. Knjiga se naroča v Učiteljski

knjigarni. Ljubljana, Frančiškanska ul. 6. O delu samem še izpregovorimo.

—k **Staroindijske basni, bajke in pravljice.** Priredil Jos. Suchy, slika F. Plachy. Založila Splošna del. izobr. zveza »Svoboda«, Ljubljana 1921. Natisnila Ljudska tisk. v Mariboru. Cena 32 K z melkim cmotom, 36 K s trdim. Prva knjiga ima sledečo vsebino: Žolna in lev — sova kraljica ptic, veliko telo — kratka pamet, zajec — opica — šakal in vidra, panter in ovca, prešerni pav, osel v levji koži, premeteni rak, gazela — želva in žolna, nedotakljive gazele. Pisatelj pravi sam. Staroindijske basni, bajke in pravljice imenujem knjigo, ki vsebuje pravzaprav prigode iz prejšnjih Buddha-Bodhisattav. Jataka je namreč naslov v pali-narečju svetega staroindijskega jezika sankrita spisanih pravljic. — Iz približno 570 prigodb sem izbral nekaj po svojem mnenju najbolj značilnih. — Knjiga vsebuje basni, bajke in pravljice, ki bodo gotovo prava naslada otrokom in se priljubijo tudi odraslim. Naravnost vzorne in zelo okusne so ilustracije, kakor tudi njih porazdelitev med tekstom. Zelo bodo slike poglobile otrokove vtiske in utrdile otrokovo fantazijo. Močno bi povzdignil slike barvotisk, ki bi bil vreden izdatke za lepo čelo. Tudi vnanja oprema, papir in tisk odgovarja lepemu delu. Knjigo toplo priporočamo za naše šolske mladinske knjižnice in tudi v priporočilo poedincem.

—k **Naš list,** Beograd, štev. 9, 1. let. Prinaša poleg druge zanimive vsebine tudi sledeče slovenske spise in pesmi: G. Strniša: Slika, K. Meško: V sveti noči, A. Gradnik — C. J. Zmaj: Zima in Jezni vran.

— **Polazenik,** dar dobri deci. Izdala knjigarna Natošević v Novem Sadu. Knjiga ima sledeče slike: Kralja Aleksandra, vojvode Putnika in Mišića, prve straže, iz balkanske vojne, srbski reflektor i. dr. Sestavki so kratki in zanimivi za deco.

—k **„Njiva“**, št. 17—18 je izšla in prinaša zopet zelo raznovrstno in zanimivo vsebino: K.: Temelji »opoziciji«. — A. Druškovič: Okrog Male antane. — F. Omladič: Češka narodna cerkev. — Iv. Lah: F. M. Dostojevski. (Nekaj njegovih misli, zbranih o priliki stoletnice njegovega rojstva). — Omega: Misli psihologov. — France Veber: Anton Mahnič (I. Znanstvena nedostanost Mahničeve metode. II. Popolna pogrešnost Mahničeve metafizike. III. Usodna posledica te metafizike na poedinih poljih filozofije.) M. Ambrožič: Narodna telesna vzgoja. V bogatem »Listku« so zastopani: Alojzij Gradnik z jedkim sonetom »Veterani!«; —e— je napisal kratko posmrtno ruske mu pesniku Aleksandru Bloku in priobčil prevod njegove »Rusije« ter odlomkov iz »Jesenskega razpoloženja« ter velikega pomena ruske revolucije in mesijanizma »Dvanajst. — F. J-o priobčuje nekaj momentnih fotografij »iz potovanja po Italiji«, A. Debeljak pa je iz Pariza poslal feljton o Leonu d'Orlierju. V »Pregledu« najdeš obravnavane svetovne dogodke, križo reparaciji, zadeve zunanje in notranje politike, parlamenta, ustave, ločitve cerkve od države, oceno Ušeničnikovega »Uvoda v filozofijo« ter obširen in zelo zanimiv referat o inostranih in domačih revijah. Na platnicah se nadaljuje dnevnik. — »Njiva« je edina napredna slovenska revija te vrste. Vedno rastoči krog njenih naročnikov dokazuje, kako potrebna je bila. V januarju izide sklepni zvezek prvega letnika. V drugem letniku bo imela »Njiva« 26 števk in bo izhajala redno vsakih 14 dni. — Toplo priporočamo!

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ **Vabilo na izredno zborovanje ljubljanskega učiteljskega društva,** ki se vrši dne 7. januarja (v soboto) ob 6. uri na deklški šoli pri sv. Jakobu. Dnevni red: Razgovor o osnutku novega šolskega zakona za osnovne šole. Udeležba je obvezna! — Odbor.

+ **Radovljiško okrajno učiteljsko društvo** sporoča na podlagi § 9. svojih pravil vsem članom, da se vrši občni zbor dne 14. januarja 1922. na Jesenicah ob 9. dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev po predsedniku. 2. Naše strupene in nestrupene kače. Predava tovariš Iv. Šega. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajničarke. 5. Poročilo računskih pregledovalcev. 6. Poročilo odseka za Učit. konvikt. 7. Volitev novega odbora, rabsodišča in dveh pregledovalcev računov. 8. Določitev društvene članarine. 9. Volitev a) pedagoškega, b) prosvetnega in c) gospodarskega odseka in 10. Slučajnosti.

Odbor je v svoji seji dne 17. decembra 1921. izpremenil sklep zadnjega zborovanja, da se vrši občni zbor v Lescah v toliko, da se bo vršil na Jesenicah, to pa le iz tehtnih razlogov, ki se bodo razložili na prihodnjem občnem zboru.

Kosilo se vrši v kolodvorski restavraciji, ki tedaj nudi vsem dovolj prostora. Da pa ne bo take negotovosti radi števila kot v Radovljici, je primoran vsak, ki se misli udeležiti kosila, to javiti tri dni prej vodstvu deške šole na Jesenicah. — Odbor.

+ **Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj** ima svoj občni zbor v četrtek dne 12. januarja 1922. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma točno ob 10. uri s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajničarke. 3. Volitev novega odbora. 4. Predlogi. 5. Po izvršenih točkah občnega zbora sledi predavanje v proslavo Cankarjevega spomina. (Tov. Albin Spreitzer). Udeležba je za vse člane(-ice) obvezna! Odsotnost se mora opravičiti.

+ **Šmarsko rogaško učiteljsko društvo** zboruje v četrtek dne 12. januarja ob 10. uri na Slatini po sledečem vzporodu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Poročilo o zborovanju UJU v Zagrebu, poroča tovariš Verk. 5. Spomini na kmetijski tečaj na Grmu, poroča tov. Štefancioza. 6. Volitve. 7. Slučajnosti. K mnogobrojni udeležbi vabi za odbor predsednik.

— **Vabilo na ustanovni občni zbor »Društva učiteljic, učiteljic ženskih ročnih del in otroških vrtnaric«**, ki se vrši v Mariboru dne 12. jan. 1922. ob pol 3. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma. 1. Otvoritveni govor. 2. Društvena pravila. 3. Volitev odbora. 4. Predlogi in slučajnosti.

Imamo sicer v Beogradu društvo učiteljic, ki se imenuje ponosno »Društvo učiteljic in zabavilj kraljevine SHS«, imamo v Ljubljani »Društvo učiteljic Slovenije« — a moramo priznati, da nam je Beograd in tudi Ljubljana predaleč, da bi se udeleževale rednih zborovanj. Vendar imamo tudi me v severnem delu Slovenije, na bivšem Štajerskem, naše težnje, za katere bi se rade potegovali — ali za društvo v Ljubljani bi le bile članice na papirju, ker vsled oddaljenosti ne moremo dejansko sodelovati ter se ne moremo brez velikih izdatkov zborovanj v Ljubljani udeleževati. Zato si osnujemo sestersko društvo z istimi cilji in pravili. **Vsaka društvonica ostane ud svojega okrajnega učiteljskega društva, naša članarina bo le majhna.**

Delovati hočemo za skupne težnje, se tovariško pogovoriti o skupnih zahtevah, ki jih imamo me ženske posebej. Kot »Društvo učiteljic« stopimo avtomatično v »Ženski Savez« in imamo pravico poslati delegatnje na skupščine »Ženskega Saveza«. Ena trka povsod zastoj, v društvu združene pa smo močne in upoštevane vredne.

Za pripravljalni odbor: Marija Godec, uč. Marija Tomažič, uč. Matilda Vodenik, uč. žensk. roč. del.

+ **Slovenjebistriško učiteljsko društvo** ima svoj občni zbor dne 12. januarja 22. ob 10. uri v deklški šoli v Slovenski Bistrici s sledečim vzporodom: 1. Prečitane zapisnikov. 2. Dopisi. 3. Predavanje nadzornika šolskih vrtov g. A. Skulja o kmetijstvu in vrtnarstvu. 4. Poročilo odbora. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. Zborovanje je za vsakega člana obvezno. Odbor.

+ **Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo** imelo novembersko zborovanje v Šmarju. Predsednik pozdravi navzoče ter govori o Nj. Vel. Petru in kr. Aleksandru. Zapisnik se prečita. Pismo se poslovi tov. Zofka Debelak. Prispevke za Debničkov spomenik sprejema Burdian. Predsednik nam je poročal o svojem potovanju v Srbijo. Skupščine v Zagrebu sta se udeležila tov. Šumer in Verk. Prihodnje naše zborovanje je 12. jan. 1922 v Rogatecu.

+ **Okrajno učiteljsko društvo za Prekmurje** je zborovalo dne 3. decembra t. l. v Murski Soboti. Udeležba je bila z ozirom na visok sneg in mrz povoljna. Vendar je videti, da so zvesti zborovanju vedno eni in isti, druge pa oivra lepo vreme istotako kot sneg. Tov. Požegar je imel lepo predavanje o delu med narodom. Med zborovanjem so se razpečali bloki za učiteljski konvikt, agitacija za pedagoški krožek se je pa preložila na drugo zborovanje, ker ne gre, da bi vse breme nosilo le 40 navzočih članov, drugih 80 pa uživalo samo dobroto. Z ozirom na izvanredno draginjo, ki vlada v Prekmurju se sklene, da se predloži na pristojna mesta spomenica, ki naj pojasni položaj učiteljstva v teh krajih in ga podpre z gotovimi dejstvi. V ta namen je bil izvoljen poseben odsek. Blagajničarka je opozorila člane na redno plačevanje čla-

narine, dolžnost, katero mora pač vsak član kljub nekaterim neprilikam dobro poznati. Prihodnje zborovanje se bo vršilo 14. januarja 1922. l. Ker so na vrsti važne točke in pa volitev odbora, naj se zborovanja vsak član zanesljivo udeleži!

+ **Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer** je zborovalo dne 15. novembra 1921 v Gor. Radgoni ter je storilo sledeče sklepe: 1. Matični list se uvede za vse učence prve učne stopnje z repetenti vred. 2. V odpustnicah bi naj bila tudi rubrika »skupne šolske zamude«. 3. Učna oblast naj izda čimprej enotne učne načrte in vzorčne urnike. 4. Ure za srbohrvaščino naj se ne jemljejo od ur za učni jezik. 5. Cirilica se naj še ne uvaja v 3. šol. letu. 6. Uvedejo naj se enotni šolski zvezki. 7. Dedijerjev zemljevid naše kraljevine, ki ga je priporočala šolska oblast, je z ozirom na severno mejo in nemška imena za šole ob meji vsaj zelo pomanjkljiv, če ni neraben. V prihodnje naj da višji šolski svet publikacije prej oceniti po strokovnjakih, preden jih priporoča šolam v nakup.

+ **Učiteljsko društvo za Prekmurje** vrši glavno zborovanje dne 14. 1. 22. točno ob 10. uri v Murski Soboti. Dnevni red.

1. Volitev odbora. 2. Letno poročilo. a) predsednika, b) blagajnika. 3. Pregled članov. 4. Plačevanje članarine. 5. Nujnost tesne stanovske organizacije. 6. Ev. podavanje »O ustroju kmet. tečajev ter o km. mlad. organizacijah«. 7. Predlogi in slučajnosti. Časi so resni, pridite vsi, vam kliče imenom odbora Požegar, preds.

+ **Šoštanjsko učiteljsko društvo** je imelo dne 15. decembra v Šoštanju svoj redni občni zbor. Udeležba je bila prav povoljna, navzoče je bilo tudi šoštanjsko meščanskošolsko učiteljstvo.

Iz tajniškega poročila posnemamo, da je imelo društvo leta 1921. 8 društvenih zborovanj. Po zaslugi nekaterih agilnih članov posebno tov. Skale, ki je prevzel skoraj vsa predavanja, je društvo intenzivneje delovalo kakor prejšnje leto. Zeleti je, da se v prihodnje poprimemo brez izjeme vsi člani pozitivnega dela. Konstatira se razveseljivo dejstvo, da je včlanjeno v društvo vse ljudsko in meščanskošolsko učiteljstvo okraja.

Blagajnikovo poročilo se vzame z zahvalo na znanje. Društvena članarina za l. 1922. se določi na 300 K, ki se plača v mesečnih obrokih po 25 K. Članarino in vse druge društvene prispevke otegujejo šol. voditelji od mesečne plače ter jih sproti nakazujejo po poštnih položnicah blagajniku. Zaostala članarina za leto 1921. se odtegne dne 1. januarja 1922. Za Učiteljski konvikt se določi znesek 500 K, za rezervni sklad 300 K; društvo pristopi z I deležem k Učit. zdraviliškem domu v Rogški Slatini.

Izvoljen je bil naslednji društveni odbor: predsednik Vinko Stopar, šol. vod. v Velenju, podpredsednik Martin Vrečko, učit. v Šoštanju, tajnica Ernestina Vau-potova, učit. v Velenju, blagajnik Alfonz Mazlu, učit. v Šoštanju, odbornika: Alojz Trobej, šol. rav. v Šoštanju in Franc Kranjc, učit. v Šmartnu ob Paki, namestnici: Agneza Kosarjeva, učit. v Škalah in Gusta Janežičeva, učit. v Šoštanju, rač. pregledovalca: Leopold Viher, nadučit. v Št. Janžu in Ant. Skala, šol. vod. v Topolšici.

V učit. rabsodišče so bili izvoljeni: preds. Alojz Trobej, šol. rav. v Šoštanju, nam. Valentin Weber, nadučit. v Šmartnu ob Paki, prisjed. Ivan Smolnikar, šol. vod. v Zavodnjah in Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju, nam. Martin Vrečko, uč. v Šoštanju in Helena Dolenceva, učit. v Velenju.

Resolucija: Učit. društvo za šoštanj-ski okraj poziva UJU poverjeništvu Ljubljana, da dela na ukinitve naredb o potrošačkih zadrukah, ker je naredba v sedanjih stizacijah neizvedljiva in ker bi podeželsko učiteljstvo od sličnih zadrug zaradi oddaljenosti njih sedeža ne imelo nikakršnih koristi. Vplačani 10% prispevki se naj vrnejo.

+ **Ptujsko učiteljsko društvo** je zborovalo 15. XII. 21. v Ptujju.

1. Prva točka (seveda!) opomin nekaterim članom, ki še sedaj niso plačali članarine — vsaj sram bi naj jih bilo, če že o stanovski zavednosti ni več govora! 2. Tov. Ivo Jančič: risanje v osnovni šoli. Podal nam je prav dobro sestavljen učni načrt za vse tri stopnje, ki se bo razmnožil in razdelil na šolska vodstva. Predlog, da bi se natisnile tudi vse risbe, se ni sprejel, in sicer z utemeljitvijo: čim manj predlog, tem boljše. Prihodnjič: barvanje in perspektiva.

3. Tov. Franc Martinc: delo pedagoškega krožka: referati naj bi bili v obliki zapiskov iz učiteljevega dela v raznih učnih urah, ker le s praktičnimi poskusi bomo lahko napredovali. Teoretični re-

ferati, ki se naslanjajo na razna dela iz pedagoške književnosti, ne nudijo dovolj jamstva za pravi napredek v pouku. Predlaga tudi, da bi naš krožek stopil v zvezo z mariborskim. Nadaljevanje razpravljanju na drugem zborovanju.

4. Poslovnik za častni sod. Društveno stališče: častni sod naj se voli za vsak slučaj posebej. Poslovnik naj odbor še enkrat prouči!

5. Agitacija za Učiteljsko Samopomoč. V ta namen se izvolijo trije tovariši, ki bodo vodili tudi seznam pristopnikov. Prihodnje zborovanje 5. januarja 1922.

+ Kamnško učiteljsko društvo je zborovalo dne 14. decembra 1921, ob 19. uri v šolskem decopju v Radomljah. Zborovanja se je udeležilo 49 članov in članov. Glavna in najzanimivejša točka dnevnega reda je bilo predavanje tovariša Cirila Petrovca o II. delu srbohrvatske narodne pesmi. Želeti je le, da izide to krasno predavanje ponatisnjeno v Popotniku. Pri slučajnostih je bil sprejet predlog tovariša Gerneka, ki se glas: "Z ozirom na to, da prinaša 'Uradni list' le redkokdaj naredbe, ki se tičejo osnovnega šolstva, naj bi se krajni šolski sveti ne silili, da še nadalje naročajo Uradni list, ker si ga šolska vodstva v posameznih slučajih lahko izposodijo pri županstvu. UJU poverjeništvu Ljubljana posreduje na merodajnem mestu, da se izda, morda le v polletnih presledkih skupna zbirka naredb, namenjenih izključno šolstvu.

Tovariš Toman je stavil tale predlog: UJU poverjeništvu Ljubljana naj se obrne na višjo šolsko oblast, da se razne denarne zbirke v šoli omeje in naj se nabira v šoli le za najvažnejše in najpotrebnejše namene. Sklene se, da se vrši občni zbor društva v februarju. Ker ni bilo nobenega predloga več, je tov. predsednik zaključil zborovanje.

Naša gospodarska organizacija.

—g Društva „Učiteljska samopomoč“ občni zbor je bil 28. decembra 1921. Otvoril ga je vsled obolevnosti načelnika Ivana Smajdka njegov namestnik šolski ravatelj Jakob Dimov po 10. uri, ker na 10. uro sklicani ni bil sklepčen. Udeležnikov je bilo 14. Upravnik je podal poročilo o poslovanju za leto 1920. Iz poročila omenjamo, da je imelo društvo 233 članov in 14.420 83 K premoženja. Načelnikom je bil izvoljen Ivan Kocijančič, učitelj v Ljubljani in kot tretji pregledovalec računov pa Josip Benedek, vpok. nadučitelj v Ljubljani. Sprejet je bil tov. Fr. Skulja predlog, da naj odbor študira o obveznosti vsega učiteljstva k „Učiteljski samopomoči“.

—g V celjskem okraju je pristopilo okrog 40 učiteljev in učiteljic k Učiteljski samopomoči. Opozorjamo na notico „Delo za Učit. samopomoč“ iz zgornjega okr. v današnji številki. Naj se zganejo še druga okrajna društva!

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt. Učiteljstvo v Mengšu 200 K namesto vena na krsto Mengi Gregorčevi, učiteljici v Marija Snežni v Slov. gor. Ludovik Mlakar, uradnik drž. železnice, ob smrti tašče 100 K.

ZA REZERVNI SKLAD UJU. POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Prostovoljni organizacijski davek — 1922. (Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

1. Izkaz.

Po 27 Din 50 p: Šolsko vodstvo — Radeče pri Zid. mostu. Darovali so: Avgusta Kolnikova 5 Din, Klovar St., Okorn Reg., Šterk-Jurca M., Rant Mar., Kavšek Jož., Rant Fr., Armič J., Šterk Dav. in Tavčar Jos po 2 Din 50 p. Po 20 Din: Šolsko vodstvo — Št. Janž, Dolensko. Po 15 Din: Šolsko vodstvo — Hum, p. Ormož ob Dravi. Darovali so po 5 Din: Porekar Anton, Franja Vavpotičeva in Angela Porekarjeva. Da, majhne ribice so tudi dobre. Zdravo! Po 10 Din: Štefanija Čeh-Klunova — Ljubljana. Po 5 Din: Cvetko Franjo — Vučja vas. Po 3 Din: Šolsko vodstvo — Svečina pri Mariboru. — Današnji izkaz 80 Din 50 p. Ostanek v blagajni koncem leta 1921 4293 Din 37 p. Skupaj 4373 Din 87 p.

Tovariši in tovarišice!

Na I. pokrajinski skupščini v Rogarski Slatini sem v svojem poročilu o rezervni skladu rekel: „V triletni dobi, kar oskrbujem rezervni sklad, sem opazil, da je še mnogo tovarišev in še več tovarišic, ki so popolnoma brezbrizni za prostovoljni davek. Ne ganejo jih niti lepe in ne strojne besede, tu: najlepši zglede! jim nič ne zaležejo. Neopravičene brezbrizno-

sti ne morem — tudi pri najboljši volji ne — drugače označiti, kakor da rečem, da so parasiti povsod največji škodljivci.

Hvalo pa izrekam vsem dosedanjinim darovalcem in darovalkam, ki so vedno dobre volje za dobro stvar.“

Tudi danes ne morem drugače govoriti, zato pravim:

S tem, da organizacijo svojo vedno rad podpiram,

ljubim in častim svoj stan, mu vrata v svobodo odpiram.

Zdravo!

Ivan Petrič,
Ljubljana, VII., Gasiška cesta 172.

Boj duhovščine proti učiteljstvu in šoli.

Dne 23. dec. p. l. se je vršila pred deželno sodiščem zanimiva, nad šest ur trajajoča vzklicna razprava o tožbi cerkljanskega kaplana Viktorja Turka proti vodji tamkajšnje šestrazredne tov. Jasi-pu Lapajnetu. Štefer je podal značilno sliko boja, katerega bide učiteljstvo na ježeli z mračnijaško duhovščino, ki hoče imeti samc prepzgojno poslušno, ne pa izobraženo ljudstvo.

Zgodovina procesa je na kratko sledeča: Leta 1920. so v Cerkljah preuredili t. zv. „hrbovsko šolo“, kjer se je poučevalo samo poleti enkrat na teden, v poseben oddelk za lastno učno močjo, s čimer nekateri starši niso bili zadovoljni. Obrnili so se za pomoč h kaplanu Turku, ki jim je z veseljem vodil rekoru in jih še podžigal v protišolskem delovanju. Sklical je tudi več sestankov in na enem se je grozilo nadučitelju Lapajnetu, da ga ustrelje. Stejvar je prišla pred sodišče in takratni krivci zahvaliti, da jih ni doletela zaslužena kazen.

Učiteljski zbor cerkljanske šole pa je pod vodstvom nadučitelja Lapajneja, v sebi svojih stanovskih dolžnosti in vzvišene-ga poklica, predlagal, naj se tudi dvorazredna dekliska in trirazredna deška šola združite in razširite v šestrazrednico. Takratni župan kmet Koritnik se je, dasi klerikalec, osebno z vso vneto zavzel za razširjenje šole in podpiral učiteljski zbor v njegovem stremeljenju, ki je bilo samo v prid šolski mladini. Ne tako duhovščina! Ta je napela vse sile, da bi se načrt ne udeležiti in uprizarjala vse mogoče proteste, kolikor jih pač zmorejo podeželne uprave. A zaman. Višji šolski svet je presosnovno odobril in duhovščina je bila osramočena. Da izbriše madež, je bilo treba seveda očriniti nadučitelja Lapajneja. Zato so dne 3. oktobra 1920 sklicali shod v zaprte prostore, da bi lahko nemoteno pljuvali na učiteljski stan. Da bi ljudstvo še bolj nahujskal proti razširjenju šole, je kaplan Turk na shodu nagromadil celo kopico laži. Pravil je, da bodo imeli kmetje večje stroške in da se bodo učenci še manj naučili, da bo vladal večji nered in da bodo frčala po zraku pisemčka itd. In to kljub temu, da so mu bile dobro znane naravnost vzorne razmere na šoli, kar je ponovno konstatiral tudi okrajni nadzornik Vilibald Rus iz Kranja. Kaplan je izustil predrzno laž, da ima Lapajne na mesec več plače, kakor vsi trije cerkljanski duhovniki, akoprav je približno ugotovljeno, da ima od obeh kaplanov vsak najmanj 70 000 letnih dohodkov, poleg prostega stanovanja in hrane, župnik pa 100 tisoč 250 kron in prosto stanovanje in 18 prašičev, 21 govedi in 2 konja, dočim je dobil nadučitelj s tremi člani družine meseca oktobra borih 2335 kron plače. Svoj hujskajoči govor proti učiteljstvu in razširjenju šole je zaključil kaplan Turk z besedami, v katerih je zborovalce indirektno pozivljaj k šolski stavki, ki se je že naslednjega dne res tudi začela izvajati. Lapajne je nato kot vodja šole v svrhu začete ugleda šole in učiteljstva dva dni pozneje pozval kaplana Turka, naj pride zanesljivo na učiteljsko konferenco, da dokáže svoje nesramne laži, ki jih je govoril na shodu. A glej predrznost! Namesto, da se opraviči pri svojem šolskem šefu, je vložil kaplan proti Lapajnetu zaradi imenovanega izraza tožbo. Prva razprava se je vršila v Kranju. Lapajne je doprinesel dokaz resnice, ki se mu je popolnoma posrečil. Sodnik je razsodil, da je kaplan v resnici govoril nesramne laži in je opustil obtožbenca. Kaplan je prijavil nato vzklic na deželno sodišče.

Zaslišanih je bilo 16 prič, med katerimi so silno klavnino vlogo igrali zlasti tudi na shodu navzoči klerikalni akademiki Matija Erzar, Andrej Kalan in Jože Bohinc in pa bogoslovci. Niti eden se ni hotel spominjati, kaj je govoril kaplan. Vedeli so le, da gre za boj proti razširjenju šole, a niti eden ni čutil potrebe, da bi

kot izobraženec pojasnil ljudstvu njegovo zmozo in koristi, ki jih bo imela mladina od razširjenja zavoda. Zasliševanje prič je podalo tako jasno sliko o zapeljevanju ljudstva, da je g. senatni predsednik sam občutil potrebo, da je vzkliknil: „Vsak zabit Cerkljan bi moral vedeti, da more biti razširjenje šole mladini samo v korist!“ (Očividno je bil to odgovor na nesramen napad „Slovenca“ o priliki prve vzklicne razprave z dne 28. oktobra 1921. ki je bila preložena, na sodnika v I. instanci, g. Avseca, ki je v razsodbi pripomnil, da je bil sklep občinskega odbora proti šoli očividno posledica pomanjkanja inteligence.)

Senat je pod predsedstvom dvornega svetnika g. Vedernjaka v polnem obsegu potrdil razsodbo prve instance in obsodil kaplana Turka v povračilo vseh stroškov, s čimer je dobil tov. Lapajne najlepše zadoščenje za svoje vneto šolsko delovanje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Učit. dr. za Ptuj: Prepozno došlo, je bil list že dotiskan.

Častni člani so povečini še nadalje včlanjeni v okr. uč. društvih in plačujejo enako članarino kot drugi.

Na Gorici: Osebnih izkazov v drž. pos. ne prinašamo v principu; drug predlog bomo uvaževali.

Okrajni šolski svet v Litiji bi po tolikem času že lahko zavrgel nemške šolske tiskovine in jih nadomestil z novimi, sedaj veljavnimi. V tem oziru se nam iz narodnega ozira ne zdi umestno štedenje.

Razpisi služb.

Štev. 4681 o. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Na javnih osnovnih šolah kočevskega okraja se razpisujejo nastopne nadučiteljske in učiteljske službe v stalno na mestitev:

1. Na enorazredni osnovni šoli v Bosiljvi Loki mesto učitelja ali učiteljice.
2. Na petrazredni osnovni šoli v Dolenji vasi po eno mesto učitelja in učiteljice.
3. Na dvorazredni osnovni šoli v Dragi mesto nadučitelja.
4. Na trirazredni osnovni šoli v Fara Vasi mesto učitelja ali učiteljice.
5. Na dvorazredni osnovni šoli v Kočevski Reki mesto nadučitelja.
6. Na trirazredni osnovni šoli v Koprivniku mesto nadučitelja in mesto učitelja ali učiteljice.

7. Na trirazredni osnovni šoli v Mozlju mesto učitelja ali učiteljice.

8. Na šestrazredni deški osnovni šoli v Ribnici tri mesta učiteljev. Prednost imajo prosilci, ki so usposobljeni za pouk v obrtnih nadaljevalnih šolah.

9. Na dvorazredni osnovni šoli v Štalcarjih mesto učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo do dne

31. januarja 1922.

po predpisani službeni poti pri podpisanim okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 23. decembra 1921.

Predsednik:

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.

Last in založba UJU — poverjeništvu Ljubljana.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Učimo se srbohrvaščine!

V ta namen nam bo najbolje služilo dr. Josipa Menceja

Kratka srbska gramatika in čitanka,

ki jo je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani in se dobiva v knjigarni Učiteljske tiskarne komad po 9 kron.

Izšle so:

„Narodne himne in domorodne pesmi za mladino“.

Priredil Fran Marolt, učitelj v Ljubljani.
Cena 5 K. Dobe se v Učiteljski knjigarni.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

UČITELJSKA KNJIGARNA v Ljubljani

priporoča naslednje nove knjige:

Šolski list.

Na razpolago je samo še 2. štev. III. stopnje D 3.50

K. Wider Moje prvo berilo. Sedmi natisk vez. D 3.—

E. Gangl Druga čitanka. Vez. D 7.—

Pomočniška izkušnja za rokodel. obrte. Spisal H. Podkrajšek. — Broš. D 3.50

Knjigovodstvo za ženske obrti.

Spisal H. Podkrajšek D 12.—

Računstvo za ženske obrte.

Spisal H. Podkrajšek. D 7.—

Prva srbska ali hrvaška čitanka

za slov. osnovne šole. Priredili Iv. Léšica, P. Lokovšek in dr. R. Molé D 6.—

Namen, razvoj in organ. obrt. strok. šolstva drugod in pri nas.

Spisal M. Presl, prof. na drž. obrt. šoli v Ljubljani, broš. D 3.50

Na planine.

Spisal Pavel Kunaver. — S 16. slikami, vez. D 12.50

Zbirka važnejših novih naredb in odredb.

Spisal F. Fink D 5.—

Imenik

šolskih oblastev, osnovnih, meščanskih (strokovnih), srednjih šol, liceja in učiteljska v Sloveniji po stanju šol. leta 1920/21. D 10.—